

**Mottó : Melyik a 10 legfontosabb kihívás
amelyik nélkül nem boldogulhatunk a
az utána következőkkel :energia,víz,
élelmiszer (Richard Smaelly Nobel díjas)**

**A Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezet
szakmai véleménye a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Nemzeti Energia-
stratégiáról szóló 77/22011(X.14) OGY határozat 4 m. alpontja szerint
összeállított cselekvési terv koncepcióról.**

Elöljáróban köszönetet kell mondani a kérdőív összeállítóinak, mert észrevették, hogy hazánkban fontos szerepe lehet a szénnek a biztonságos energiaellátásban, azok ellenére, hogy az elfogadott „Nemzeti Energiastratégia 2030” csak – megítélésünk szerint tévesen - stratégiai tartalék szerepet szán a szénnek.

Bevezető gondolatok

A cselekvési tervnek a BDSZ álláspontja szerint a következő szempontokat kellene figyelembe venni:

- az államadósság, a külkereskedelmi egyensúly, valamint az energiaellátás külső és belső feltételeinek megváltozása kikényszeríti az energiamixben a hazai tüzelő anyagok arányának növelését, mert a megújuló energia termeléssel az ellátás biztonságát nem lehet megvalósítani, ráadásul a megújuló energiaforrások ára háromszorosa a jelenlegi hazai villamosenergia áraknak. A hazai szén használatának fokozása nélkül nem lehet olcsóbb villamos- és hőenergiát biztosítani az iparnak (versenyképességi tétel) és a kommunális ellátásnak.
- az energiainportunk döntő része szénhidrogén, jelenleg Oroszországból 86,6% az aránya. Emiatt figyelembe kell venni számos tényezőt az ellátásban. A GAZPROM EXPORT vezérigazgatója 2012. február hóban nyilatkozott, hogy számos kiszámíthatatlan tényező határozza meg az árakat, ilyen a közel-keleti régió politikai bizonytalansága, a bonyolultabb termelési viszonyok. Ez hazánkban azért fontos kérdés, mert a GAZPROM-mal a szerződés 2015-ig érvényes. Napjaink aktualitása, a harmadik „olajár-robbanásról” érkező jelzések a növekvő ázsiai igények miatt.
- hazánk energiainport függősége közel 80%, ugyanis a Paksi Atomerőmű Zrt. termelése is import alapanyagra támaszkodik,
- a hazai energetikai természeti erőforrások kitermelése – a márkushegyi szénbánya kivételével (amit jobban ki lehetne terhelni) – magánkézben van. A privatizált bányák a kitermelt ásványi nyersanyag után bányajáradékot fizetnek. Ennek az állami költségvetést növelő hatása jóval kisebb, mintha

állami tulajdonban maradtak volna. Tény azonban az, hogy az államnak (a jelenlegi költségvetés ismeretében) nincs pénze új bányákat nyitni, így ez azt jelentheti, hogy az új koncessziós eljárások során is magántulajdonosok (hazai, külföldi) kezébe kerülhet az ásványvagyon kitermelésének joga. Annak ellenére, hogy az ásványvagyon nemzeti tulajdonú társaságokban is várhatóan profittal lenne kitermelhető és feldolgozható,

- az ásványvagyon hasznosítását vertikumban kell végiggondolni, a feldolgozást is minél nagyobb hozzáadott értékkel szükséges megvalósítani, vagyis a végtermékig történő hasznosulás lehetőségeit kell a szakmának, a még meglévő tudományos háttérnek gazdaságossági és környezeti szempontokat is figyelembe véve megtervezni,
- az ásványvagyont tulajdonosként kezelő, koncessziókat kiíró állami intézményrendszer feladatrendszerének (hatás- és felelősségkör) pontosítását látjuk indokoltnak, elsősorban a szakmai szervezet, az MBFH és háttérintézményeinek megerősítésével.

A kutatás-fejlesztés és innováció elsősorban akkor működik, ha van termelő tevékenység is, de a tudás megjelenhet jól hasznosítható és eladható know-how-ban is. Ehhez még Magyarországon van „szürke állomány” is.

- egyes társaságok az ásványvagyon kitermelését nem az optimális bányatelteken végezhetik, ez rontja a cégek eredményességét, hiszen nem férhetnek hozzá a kitermeléshez szükséges legjobb területekhez,
- felül kell vizsgálni a széndioxid légköri felmelegedést befolyásoló hatásáról szóló európai álláspontokat. Ma már bizonyított, hogy a légköri felmelegedés hatása csak kis mértékben befolyásolja az emberi tevékenység. Az USA, India, Kína erre hivatkozva nem írta alá az egyezményeket és továbbra is fosszilis alapú erőműveket épít és üzemeltet. A széndioxid a légkörből lekötethető, viszont több üvegházhatást okozó gáz – amelyekről a vitákban kevesebb információ hangzik el – nem. A CO_x gázok megkötését, tárolását a tisztaszén technológiák kutatása és ipari méretű megvalósítása keretében fel kell gyorsítani. Ehhez Magyarországnak a kutató intézetein keresztül is kapcsolódnia kell, európai költségvetési forrásokra pályázva, azokat megszerelve.
- az ásványvagyon megismeréséhez szükséges állami finanszírozású kutatások teljes egészében megszűntek. A kutatásokat döntően külföldi társaságok végzik hazai pénzeszközök hiányában (makói árok, urán). A földtani kutatások állami költségvetésből történő finanszírozásának lehetőségeit, beleértve a jövőbeni gazdaságosságot is, meg kell vizsgálni.
- a szakmakultúra oktatási-képzési intézményrendszerét szinte teljes egészében megszüntették (vájár, bányatechnikus), bányamérnök képzés is minimális. Az oktatás, szakképzés elméleti háttere, gyakorlati munkahelyei még megvannak, érdemes a még meglévő lehetőségeket kihasználni.
- a szakmai hagyományok, tudás megőrzését elsősorban civil szervezetek végzik (BDSZ, OMBKE, GTTSZ, MBSZ, Mérnök Kamara), ezek állásfoglalásai, szakmai anyagai is fontosak lehetnek,
- ki kellene dolgozni hazánk természeti erőforrásainak – első lépcsőben a kőszén és lignit – kitermelési lehetőségeit, a valóban kitermelhető készletét. A jelenleg „forgalomban” lévő számok pontosítása azért is szükséges, mert tartalmazzák a már bezárt és vélhetően újra nem megnyitható szénbányák

- vagyonát, azokat a területeket is, amelyek a NATURA 2000 és egyéb környezetvédelmi előírások miatt jelenleg nem vehetők igénybe,
- a médiának a hazai energetikai természeti erőforrásokról és azok hasznosításának szükségességéről valós képet kell adnia, a cégeknek tevékenységüket reálisan bemutató, image-t emelő szakmai napokat kell rendezniük. Ennek keretében ki kell térni arra, hogy hazánk nem szegény ország ásványi nyersanyagok vonatkozásában, azok hasznosítása szükséges a mindennapokhoz, a foglalkoztatás megőrzéséhez és bővítéséhez.
 - be kell mutatni, hogy milyen perspektivikus szénterületei vannak az országnak (a teljesség igény nélkül):
 - feketekőszén Mecsek Dél
 - barnakőszén volt szénmedencék megmaradt lehetőségei
 - lignit Nagyút-Kál, Füzesabony – Nagyréde, Torony.

Fentiek ismeretében úgy gondoljuk, hogy a részletes válaszok beérkezése után a Kormány létrehoz egy bányászati jövőképpel foglalkozó szakértői bázist, fokozza az állami szerepvállalást, mint az ásványvagyon tulajdonosa.

Az általános, rövid-középtávú célok a hosszútávú elfogadott stratégiai célok ismeretében határozhatóak meg. Ezért egy szakaszban jeleznék a célokat.

A kitermelő iparág (bányaipar) nem egy „rángatható”, ad hoc döntéseknek kitett ipari terület, a döntések, beruházások évtizedekre előre mutatnak. 5–10 év is lehet a kutatástól a bányanyitásáig, azaz túlmutat parlamenti ciklusokon. Ezért konszenzus kialakítása is indokolt a döntéshozói körben.

Hosszú távú cél nem lehet más, mint hazánk energiatartósságának csökkentése, a hazai gazdaságosan kitermelhető ásványvagyon minél nagyobb arányú igénybevétele (pl.: a lignitvagyon nem stratégiai tartalék, hiszen több új ezer megawattos erőmű készletvagyonra akár 100 évig is már most biztosítaná a termelést (egy 1000 MW teljesítményű villamos erőműnek lignit igénye 50 évre 100 millió tonna). A Központi Statisztikai Hivatal külkereskedelmi mérlegét megvizsgálva megállapítható, hogy az energiatartósság milyen komoly terheket ró a hazai nemzetgazdaságra.

A BDSZ több konferencián is kezdeményezte a kitermelő iparág európai szintű helyzetének újragondolását, a bányászati tevékenység megújítását. (Lásd. III. Budapesti Nyilatkozat, melyet elfogadott az európai szintű munkáltatói és munkavállalói Ágazati Párbeszéd Bizottság ülés és az európai szakszervezetünk – EMCEF - is.)

A biztonságos villamosenergia-ellátás a szén arányának megőrzését indokolja az energia-mixben. A hazai szén és szénhidrogén bányászkodás nélkül az ország energiatartóssága tovább növekszik. Extrém időjárási körülmények vagy egyéb földgázszállítási nehézségek problémákat vethetnek fel a villamosenergia-ellátásban. A következő évtizedben csökkentheti a széndioxid kibocsátást, növelheti a villamosenergia-ellátás biztonságát, a foglalkoztatást (lásd két szakmai szakszervezet ezirányú állásfoglalását – munkahelyeket a Bányaiparba!) és javíthatja az ország külkereskedelmi egyensúlyát egy 40 % feletti hatásfokú, modern szenes blokk építése, kiváltva a régi termelő egységek (erőművi blokkok) egy részét, melyeknek 2020 után is van működési engedélyük. A kutatás-fejlesztési innovációs folyamat

erősítheti a tisztaszén technológiák alkalmazásának lehetőségeit. Szakszervezetünk erről szimpóziumot szervezett, melynek anyagát mellékeljük (szimpózium). Lehetőség van kevert (biomassza, szennyvíziszap, egyéb hulladékok), szenet is tartalmazó fűtőanyagok előállítására. A brikettálást ezen az alapon is érdemes végiggondolni és ösztönözni.

A szakmakultúra megőrzése érdekében legalább egy mélyművelésű szénbányát meg kell őrizni, hogy a kapacitások a későbbiekben is rendelkezésre álljanak.

Összefoglalva:

Szakszervezetünk örömmel üdvözli ennek a munkának a kezdetét, felajánlja, hogy a bizottságban szakértővel részt vesz. Több évtizede Szakszervezetünk minden fórumon hangsúlyozza, hogy az országban jelentős gazdaságosan kitermelhető meg nem újuló természeti erőforrás vagy van és ezek kiaknázása gazdasági alapérdek.

Budapest, 2012. február 20.

Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete